

בס"ד ח' מר-חשון ה'תשע"ח
הדלקת נרות - 17: 36
צאת השבת - 18: 26
רבנו תם - 19: 03
שעון קיץ - לפי הלוח המדוייק של "אור החיים"

שנה שמונה עשרה - עלון מס' 885
@ במוצאי שבת "ברכת הלבנה"
@ ביום שלישי יא' חשון היולולת רחל אימנו ע"ה.
@ במוצאי שבת "שעון חורף"
@ ביום חמישי בערב סוף זמן "ברכת הלבנה"

אברהם יגל

לעיני בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל ובפרט לאברהם יגל בן רעות נ"י

פטידון: "למה תאמר" (ישעיה מ')
מרתק - ראו בעמוד 2
סיפור מההפטרטה

פרשת לך-לך

בדוק ומנוסה - סגולה גדולה להשתתף בסעודה הרביעית בביה"ב "אוהל-מועד" ב- 20:30
מעייני הפרשה:

מנהג ישראל להעמיד כסא של אליהו מלאך הברית בברית מילה. למה אין מעמידין כסא של אברהם שהיה היהודי הראשון שמל עצמו? אלא, אליהו הנביא הוא הסמל של מסירות נפש, שהרי מסר את נפשו הרבה פעמים על היהדות, **דבר זה מרמזים לבן הנימול, כי זה יהיה גורלו.**

עשרה ניסיונות שמתנסה אברהם אבינו.
← אברהם במצרים - מעשה אבות סימן לבנים עד היום הזה.
← ברית בין הברתים ומעשה הגר ושמעאל.
← בריתו של אברהם אבינו - ושל ישמעאל בנו.
"ויצאו ללכת ארצה כנען ויבואו ארצה כנען" (יב, יב)

"הוציא להם ויין" (י"ד י"ח)
"הוציא להם ויין" ס"ת "אמן", ללמדנו על ההשפעות הנפלאות הבאות כתוצאה מעניית אמן בכוונה אחר כל ברכה. (וכל מאמינים - בן גרני)

יש לבצע עד תום את המצוות שמתחילים. אברם צווה ללכת, ואכן הלך, שלא כמו אביו שהתחיל ללכת לכנען ונשאר בחרן.
"ואלשך לזני גְדוּל ואברכך" (י"ב ב)

"ידע הדע כי-גֵר יהיה זרעך בארץ לא להם" (ט"ו י"ג)
כאן באה הבטחתו של הקב"ה שהארץ תהיה להם בבחינת ירושה שאין לה הפסק, ואף כשהיו שרויים בגלות, לא ייפסק הקשר שלהם לארץ ישראל. והאות לכך: **"כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם", בכל מקומות גלותם לא יהיו כי אם גרים, וידעו כי הם נמצאים בארץ לא להם, ולא תהיה להם מנוחה אלא בארצם.** ובזה יהיו בטוחים שיצאו מן הגלויות. ידוע - שאני מפזר, תדע - שאני מכנסן (ב"ר מ"ד). (מי מרום)

ואברכך - בממון. (רש"י). כשתהיה בארץ ישראל אברכך גם בממון וברכוש, **כי בגולה רכוש יהודי מחזיק מעמד לכל היותר שלושה עד ארבעה דורות.** כי אין להעריך את הרכוש העצום, אשר רכש לו עמנו החרוף והעמל על ידי עבודה, כשרון ויגיעה בתקופות שונות ובארצות שונות, ורק על ידי מזימות רצח ושוד ולפעמים על ידי חוק אחד-מחרים הכל. (הרב שמחוני)
"למען ייטב-לי בעבורך" (י"ב י"ג)

"ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה" (י"ב י"א)
מובא במדרש - **מצרים** - מ"ם פתוחה בתחילה ומ"ם סתומה בסוף, לרמז שעבד הנכנס שם אינו יוצא משם לעולם. לכן נאמר כאן "וירד אברהם מצרימה", כי אברהם סלל הדרך לבניו שיוכלו לצאת משם וזה **מצרימה**, לא למצרים, שתהיה המ"ם סתומה, אלא בה"א פתוחה בסוף **שיהיה להם פתח לצאת משם.** (כרם צבי)

ייטב לי - הדין הוא שאם אמר לי, משמע: לו ולא ליורשיו. וגם אברהם דייק כך, הן המתנות שניתנו לו במצרים לא זכה בהן יצחק כלל. ואלו הן המתנות שנתן לבני הפילגשים, בני קטורה, שמוצאם ממצרים. **ממצרים באו המתנות ולמצרים שבו,** וזה הדיק: למען ייטב לי. (תפארת יהונתן)
"אל תהי מריבה ביני ובינך" (י"ג ח)

פִּנְת הַנִּיבִים וְהַפְתָּאִים
הַפֶּךְ קְעָרָה עַל פִּיהָ = שְׁנָה אֶת הַדָּבָר מֵעֵקְרוֹ.
דוגמה: הַחֶתָּן וְהַפְּלָה הַתְּכֻנָּנוּ הֵיטֵב וְעִמְלוּ קִשׁוֹת לְעִרְכַּת טָקֵס הַנְּשׂוּאִין, אוֹלָם הִרְבַּ הַצִּיג דְּרִישׁוֹת מִחֲמִירוֹת, וּבִכְפֹּף הַפֶּךְ אֶת הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ.
מקור: בְּקֶשׁ אִיּוֹב לְהַפֵּךְ קְעָרָה עַל פִּיהָ [בְּבֹא בְּתָרָא [טז]. (גיבונוכו)

שאל הזהב את הברזל: למה אתה צועק כל כך כשמיים אותך, הן גם אותי מכים וכמעט שאני שותק? אותך - השיב הברזל, מכה זר, ולכן אין ייסוריך גדולים כל כך. **אולם אותי מכה אח, וגדול הכאב וגדולה החרפה.** וכן מפרשים בתוספות (תענית כ') "נאמנים פצעי אוהב" (משלי כ"ז) כשאוהבים רבים ושונאים זה את זה השנאה נאמנה, חזקה ועמוקה והמכות הן נאמנות ואינן מחסיות את המטרה. (בספרים עתיקים)

מרכות ואחולאים לפסיים אירופאן זיון וציפורה דוידה הי"ו בהגיע הבן אכ"ה נ"י לכמוזות יה"ר שיעלה במעלות התורה והיראה. שיתברך ברוחניות בגשמיות ויצליח בלימודיו ובכל מעשיו וברכה והצלחה לשמואל וביבי דוידה הי"ו וליפה פנחסי מנב"ת שיריו נחת מכל יוצאי חלציהם

הסירו מכשול מדרך עמי! העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן. ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת" ו-"חידושי": <http://www.hidush.co.il/> <http://ladaat.info/>

"אל תקרי הליכות אלא הלכות"

הלכות "ברך עלינו"

א. לימודה - לעולם יסדיר אדם את תפילתו הנאמרת לפרקים (אחת לשלושים יום או יותר) ואחר כך יתפלל, ועל כן קודם ערבית של ליל ז' במרחשון יעיין בברכת "ברך עלינו", ובתפלה עצמה יאמרה מתוך הסידור (ועיין ר"ה דף ל"ה ועיין שו"ע ק) ולדעת הרמ"א אם מתפלל מתוך סידור אין צריך להכין.

ב. זמנה - אין אומרים "ברך עלינו" אלא מיום ז' במרחשון בארץ ישראל, כיוון שחז"ל רצו לתת לאלו שעלו לירושלים בימי סוכות זמן לחזור לבתייהם ללא גשמים (שו"ע קיז ס' א). ואומרים עד מנחה של ערב פסח ועד בכלל.

ג. טעה בחורף - אם בימות הגשמים, אחרי ז' במרחשון אמר "ברכנו" ולא ביקש גשם, אין בקשתו שלמה, וצריך לחזור ולבקש גשם. (והוא הדין אחר התקופה, בחו"ל) אם נזכר קודם שסיים את תפילתו - יכול לבקש גשם גם במקומות אחרים.

ד. אם נזכר בתוך אמירת "ברכנו" - יעזור ויתחיל ברכת "ברך עלינו".

ה. אם אמר "ברוך אתה" ועוד לא הזכיר שם ה' - ימתין כדי הילוך ד' אמות (שתי שניות) ויחזור לתחילת "ברך עלינו" (יש אומרים שאין צריך לחזור לראש הברכה אלא יאמר במקום "ותן טל ומטר לברכה" ויחתום, וטוב לעשות כסברה ראשונה).

ו. אם נזכר לאחר שאמר "ברוך אתה ה'" של סיום הברכה - יסיים "למדני חוקיך" ויחזור ל"ברכנו" (ועיין כה"ח י"א ד"ס"ק כ"ח, שלמי ציבור דף קי"ז).

ז. אם נזכר אחרי שסיים את ברכת "ברכנו" ולפני שהתחיל "יתקע בשופר" יאמר במקום "ותן טל ומטר לברכה" וימשיך "יתקע בשופר". (עיין רבי"ה המוזכר באורך בבי"י ס"י קי"ד לאפוקי סברת ר' יונה, וכן פסק בא"ח בשלח אות ח"י) וטוב לחזור ולומר "ותן טל ומטר לברכה" גם בשומע תפילה (ועיין באה"ל ס"י קי"ד ד"ה: "בלא חתימה"). ולדעת המשנה ברורה עדיף לומר ב"שמע קולנו" מאשר לפני "תקע".

ח. אם נזכר אחרי שהתחיל "תקע בשופר" - ימשיך עד "שומע תפילה" ושם יאמר "ותן טל ומטר לברכה. כי אתה שומע תפילה כל פה וכו" (ועיין ברכ"י אות ט).

ט. אם נזכר אחרי שאמר "ברוך אתה ה'", יסיים "למדני חוקיך", ויאמר "ותן טל ומטר לברכה, כי אתה שומע תפילה" אם נזכר אחרי שסיים ברכת "שומע תפילה" ולפני שהתחיל ברכת "רצה" - יאמר שם "ותן טל ומטר לברכה". אם נזכר אחרי שהתחיל ברכת "רצה", - עוצר במקום שנזכר וחוזר לברכת השנים ומתחיל "ברך עלינו" וממשיך על הסדר).

י. אם חזר בטעות ל"שמע קולנו", במקום ל"ברך עלינו" וביקש שם על הגשמים וסיים תפילתו, יכיון לצאת ידי חובה בחזרת ש"ש מתחילה ועד סוף, או שיחזור להתפלל ויאמר שהוא שיתנה שאם אינו צריך לחזור הרי תפלתו זו יתישב בתורת נדבה.

יב. איך חוזרים להתפלל - יחיד שחוזר לתחילת התפילה אינו חוזר לומר "ה' שפתי תפתח וכו" כיון שכבר הוא בתפילה. (בא"ח ש"ש ויקרא י"ב).

יג. ש"ש שטעה בתפילת לחש ולא שאל טל ומטר, יכול לסמוך על תפילת החזרה ואין צריך להתפלל פעם נוספת בלחש (עיין שו"ע ס"י קכ"ד סעי' ב' ולחונים עליו).

יד. תשעים פעם - אם מסופק אם אמר "ברכנו" או "ברך עלינו" תוך שלושים יום - חוזר. אבל אם אמר תשעים פעם "רופא חולי עמו ישראל", "ברך עלינו" ואח"כ הסתפק - אינו חוזר.

הידעת? סיפור מההפטרה

פרשת לך לך: מפטירין "למה תאמר" ישעיהו מ'

פרשתנו מתחילה בציווי שציווה ה' את אברם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה". התורה אינה מקדימה ומספרת לנו מי הוא אותו אברם המקבל את הציווי והברכה. ובדברי הנביא ישעיה, שאותם אנו קוראים בהפטרת השבוע, מכונה עם ישראל בכינוי: "ואתה ישראל עבדי, יעקב אשר בחרתיך, וזע אברהם אוהבי". אברהם מכונה כאן אוהב ה'. רד"ק מבאר "שאהבני ודבק בי ויצא מתוך עובדי פסילים ואלילים".

מספר המדרש בבראשית רבה: אמר ר' יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בְּיָדָהּ אחת דולקת. אמר: תאמר שבירה זו בלא מנהיג? הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הַבְּיָדָה. כך, לפי שהיה אבינו אברהם אומר: תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג? הציץ עליו הקב"ה ואמר לו "אני הוא בעל העולם". חכמנו אומרים: "אברהם הוא ירא אלוהים", כפי שמעיד עליו הקב"ה לאחר נסיון העקידה, אבל יראה זו באה מאהבה. כמבואר בברייתא סוטה ל"א, ע"א, אומר רבי שמעון בן אלעזר: גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה. בתלמוד שואלים מנין לנו שירא האלוהים הנאמר באברהם הוא מאהבה? ומשיבים שם הפסוק שבישעיה: דכתבי "זרע אברהם אוהבי". חכמינו מצאו מהכתוב בישעיה שבהפטרנו "מי העיר ממזרח צדק יקראו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים ירד יתן כעפר חרבו קש נדף קשתו" רמז לאירועים נוספים שעליהם מסופר בפרשתנו, מלחמתו של אברהם בארבעת המלכים להצלתו של לוט: מי הוא שהעיר לבס של מזרחיים שיבואו ויפלו ביד אברהם? צדק יקראו לרגלו - חי העולמים שהיה מחולק בין מקום שהיה הולך" ובהמשך המדרש מחולקת בין ר' יהודה ור' נחמיה בביאור הכתוב "יתן לפניו גוים, ומלכים ירד יתן כעפר חרבו קש נדף קשתו". ר' יהודה אומר: אברהם היה משליך עליהם עפר והוא נעשה חרבות, קש - נעשה חיצים. ור' נחמיה אומר: יתן עפר לא נאמר אלא "כעפר" - הן היו משליכים חרבות על אברהם ונעשין עפר, חיצים והן נעשין קש. הדא הוא דכתיבי: "ירדפם יעבור שלום". גם התרגום הארמי מתרגם את הכתובים באברהם שבא ממזרח לארצו וניצח מלכים אדירים. ישעיה מתאר את אברהם אוהב ה', איש הצדק והאמונה, אברהם הלוחם ומציל. זהו אברם בו בחר ה'. ולמה? שעזב עובדי אלילים ודבק בה', וקירב רחוקים אל ה'. שנאמר "הנפש אשר עשו בחרן" וכך יהיה בעז"ה הגאולה לעתיד לבוא "וקוי המ"ה יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו" פרוש אלו האממינים בה' יקבלו כח ויעלו לבית המקדש כנשרים. (בצפיה לגאולה ג. י. פ.)

הצעיר הכתום

סיפר יהודי אחד: נכנסתי לרכבת והתיישבתי על אחד המושבים, שקשוק גלגלים, צפירה, הרכבת החלה לנסוע. בתחילה לא שמתי לב ליושבים לצדי, הייתי עסוק בהרהורי, אבל לאחר זמן מה צד את תשומת ליבי הבחור שישב לצדי. לא, לא היה לו מראה מוזר או שונה, אך משהו בהתנהגות שלו גרמה לי להתבונן בו: בכל פעם בה הרכבת עצרה, הוא התבונן החוצה בציפייה, כאילו נצמד לחלון. הוא לא היה רגוע ולא שקע בשינה או בקריאת ספר כאשר הנוסעים, הוא היה דרוך, כל תזווה גרמה לו להביט שוב בחלון, כאילו חיכה למשהו. הסתכלתי בו ומבט של תמיהה על פני. כנראה שלאחר זמן מה הבחין במבטי הבוחנים ופנה אלי: "אתה בטח לא מבין מדוע אני מתבונן בחלון", שאל-קבע. הנהנתי בראשי, הרגשתי קצת לא נוח מכך שנתפסתי במבטי, אך ציפיתי לתשובה שלו. "ובכן, אספר לך מה עבר עלי עד עתה ואולי כך תבין" אמר ועיניו הפכו להיות מהורהרות משהו.

"הנסיעה הזו, היא נסיעתי הראשונה לאחר 3 שנים בהם לא נסעתי ואף לא יצאתי לרחובה של עיר. הייתי אסיר שלוש שנים בבית הסוהר. 'מדוע', אתה שואל? ובכן, אני מגיע ממשפחה ענייה, ובאחד הימים בהם הייתי זקוק לסכום של כסף בדחיפות, הלכתי וגנבתי סכום כסף קטן על מנת שאוכל להשתמש בו. אני יודע שעשיתי מעשה שלא ראוי לעשות, ואני מצטער על כך, אולם כאב לי ביותר כאבו של אבי. השמועה התפשטה חיש מהר על דבר המעשה שעשיתי, אנשים באו וטרחו להודיע לאבי עד כמה בנו הוא גנב. ביישו אותי, גרמו לו צער נורא. לא ידעתי שהמעשה שעשיתי יגרם עד כדי כך צער ובושה לאבי. בכל מקום אשר פנה הזכירו לו את דבר הגניבה, וגם במשפט, לא חשבתי שיחמירו איתי עד כדי כך והנה הם גזרו עלי 3 שנים מאסר, ואבי לא ידע מה לעשות מרוב כאב ובושה. עכשיו, לאחר שהשתחררתי מבית הסוהר, רציתי כל כך לחזור הביתה, לראות את אבא, להתחרט, לבקש סליחה, אבל... לא ידעתי אם הוא יסכים לקבל אותי לאחר כל מה שגרמתי לו, אז החלטתי לכתוב לו מכתב.

"אבא יקר" היה כתוב במכתב, כתבתי לו שאני בנו, רוצה לחזור לראותו, ואני מצטער על הכל, אך אינני יודע אם הוא עוד יחפוץ בכך שאשוב הביתה 'לכן אבא' כך כתבתי 'יש לי בקשה יחידה. אם אתה רוצה שאבוא ואשוב הבית, אני מבקש ממך שתתלה בתחנת הרכבת צעיר כתום כדי שאדע שאני יכול לרדת בתחנה, כדי שאדע שאני יכול לחזור". "אבל..." פנה אלי הבחור בעיניים דומעות "אם לא יהיה בתחנה צעיר כתום, אני אדע שעלי להמשיך הלאה ברכבת, לנסוע ליעד בלתי ידוע, ולא לחזור עוד לעולם..."

"עכשיו אתה מבין?" אמר לי "אני מסתכל בכל תחנה, בכל מקום, לראות אם יש צעיר כתום תלוי, אני מתבונן אולי אבא תלה את הצעיר בתחנה אחרת כדי לא להתבייש בי בעיירה שלו ואולי אני צריך לרדת מוקדם יותר". והיכן באמת התחנה הקרובה לביתך?" שאלתי אותו. "בעוד מספר תחנות" ענה הבחור, "ואם שם לא יהיה צעיר כתום, אמשיך הלאה לנסוע..." ענה בקול צרוד. עכשיו, לא רק הוא הביט בחלון, שנינו, נצמדנו לשמשת הזכוכית, מביטים בכל תחנה,

מחפשים סימן לצעיר, לצעיר הכתום. "בעוד שתי תחנות - זו התחנה שליד הבית שלי", הוא לחש לי. ושנינו הבטנו בעיניים מצופפות דרך החלון. הרכבת עצרה בעוד תחנה, נותרה עוד תחנה אחת. אחזנו בחלון כמבקשים לצאת דרכו. עתה, היינו שנינו מתוחים, מצפים, מחכים, מי יודע... הרכבת עצרה בתחנה לה חיינו כל הדרך. הצעיר במבט עמוק לתוך מראה התחנה הנשקפת, כולו מבלבל... לא, לא היה שם צעיר כתום... הא מסתכל שוב ומשפשף את עיניו בתדהמה... לא היה שם צעיר כתום...

היו שם עשרות צעירים כתומים! כל התחנה הייתה מלאה בצעירים מתנופפים ברוח. קוראים לבן לשוב הביתה... ואבא, אבא עמד שם מחכה, מצפה לבנו האהוב, ועל צווארו... צעיר כתום! איבנו מלכנו ואי לנו אבא אלא אתה! (דברים טובים)

ויאמר ה'בט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו פה יהיה זרעך' (בראשית ט"ו, ה')

לרבנו בחיי היה ויכוח עם מלך ספרד. מלך ספרד טען: אתם היהודים מדברים תמיד על הגזע היהודי ומשתבחים בכך שאתם שונים מכל העמים, אבל באמת אין הבדל מהותי בין יהודי לגוי. כל השוני מקורו רק בתורה שאתם מלמדים.

אולם רבנו בחיי השיב לו שהיהודי שונה לגמרי באופיו ובאישיותו מן הגוי, ואין ביניהם שום דמיון. מלך ספרד עמד על דעתו והבטיח שביום מן הימים הוא יוכיח לרבנו בחיי את צדקת דבריו.

מה עשה? - הלך ללא ידיעת רבנו בחיי למקום שבו היו נשים וילדות, ולקח בכח תינוק יהודי מיד לאחר לידתו. המלך שילם לכן פיצויים והודיע לה שאין לה שום ברירה אחרת. לאחר מכן הלך לקצה אחר של מולדתו ולקח משם תינוק גוי בו יומו. לשתי האמהות הוא הודיע שהבנים יגדלו בבית המלך עד הגיעם לגיל עשרים, ובגיל עשרים יורשו לשוב להוריהם. במשך כל התקופה אין להורים שום רשות לראות את הילדים, לטפל בהם או להתקרב אליהם.

הילדים גדלו בבית המלך כתאומים. שניהם אכלו יחד, למדו יחד, למדו לדבר ביחד, ולא היה ניכר ביניהם שום הבדל. איש לא ידע מי מהם הוא יהודי ומיהו הגוי מלבד המלך עצמו, שהכין ברצינות את ההוכחה שהבטיח לרבנו בחיי.

בהגיע הבחורים לגיל שמונה עשרה קרא המלך לרבנו בחיי ואמר לו: "האם אתה זוכר את הויכוח שהיה בינו לפני שמונה עשרה שנה בענין יהודי וגוי? כעת הגיע יום פקודה. מחא אערוך אסיפה של כל שני יועצי, וכל המדענים וחכמי המדינה, אביא לך לשם שני בחורים ועליך יהיה להכריע מי מהם יהודי ומי מהם גוי. יכול אתה לבחון אותם בכל צורה שתמצא לנכון ולעשות להם כל תרגיל שתמצא".

למחרת סיפר המלך את שני הבחורים בתספורת זהה, הלביש אותם באותה תלבושת, כך שהיו נראים כתאומים, והביא אותם לאסיפה. סיפר המלך את כל הויכוח שהיה בינו לבין החכם היהודי, והזמין אותו בחגיגות גלגולות הוא הבחור היהודי ומיהו הגוי.

ביקש רבנו בחיי שיביאו לפניו הבחורים, ענבים. אחד הבחורים הגיש ידו ולקח את אשכול הענבים, והשני הושיט ידו ולקח מן הענבים המופרדים. מיד אמר רבנו בחיי: "היהודי הוא מי שלקח את האשכול, והשני הוא הגוי".

השומעים המלך ושאל: "איך ידעת?"

ענה ואמר: "היהודי בחר תמיד במה שיש לו חיבור. יהודי נמשך תמיד אל המקור שבו. כולנו מעולם הנשמות באנו מאותו מקור, וכולנו נמשכים תמיד למקור הזה. לעומת זאת לגוי - לגוי אין מקור. אנחנו באנו ממקור קדוש, מחלק אל-ל-ה ממעל, ושם יש אחדות וחיבור". כאלו - בואד האברבנאל - הם הכוכבים. נראה שכל אחד מהם נורד ברקיע, אך בשעת לילה - בשעת צרה, הם נעשים מאירים וזוהרים. כן ישראל, בשעת צרה בוקע כח 'היהודי' שבהם והם מאירים, ואז ניכר החיבור הגדול שביניהם, (מתוך דורש ציון)